

АНОТАЦІЯ

Іващук О. В. Економічна дипломатія України в умовах нового світового порядку. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини». – Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2024.

У дисертації запропоновано нове вирішення важливого науково-прикладного завдання – поглиблення теоретичних концептів економічної дипломатії в контексті формування нового світового порядку та розробка практичних рекомендацій щодо багатовекторності розвитку економічної дипломатії України.

У дисертаційній роботі аргументовано, що на сучасному етапі світовий порядок зазнає значних трансформацій під впливом багатьох чинників та демонструє суперництво між різними акторами за домінування в глобальному просторі. Наголошено, що світовий порядок поєднує геополітичні та геоекономічні виміри, охоплює питання історичного та цивілізаційного розвитку, технологічних змін, культурної ідентифікації, соціального прогресу та екологічної стабільності.

Обґрунтовано міждисциплінарний характер поняття «світовий порядок». З'ясовано, що у науковій літературі, поряд із поняттям «світовий порядок», використовують терміни «міжнародний порядок», «регіональний порядок», «глобальний порядок», «моральний геополітичний порядок». Проаналізовано теоретичні підходи до формування світового порядку та систематизовано основні його концепції, які формувалися історично та мають особливі характерні ознаки на кожному етапі.

Продемонстровано зростання кількості та масштабності конфліктів між країнами, які періодично змінюють баланс сил у регіонах, спричиняють гуманітарні кризи, набувають глобального характеру, завдають непоправної шкоди національним економікам і підривають довіру до багатосторонньої

дипломатії. У підсумку констатовано зростання кризи довіри між країнами і поглиблення інституційної кризи світового порядку.

Обґрунтовано роль процесів демократизації у формуванні світового порядку та їхній вплив на дипломатичні відносини між державами. Аналіз зміни політичних режимів підтверджує значний розвиток демократичних форм правління, проте в останні роки контури глобального світового порядку зазнають змін, спостерігається реверс демократії, продовжує зростати розрив між «центром» і «периферією».

Підтверджено, що світовий порядок перебуває у постійному динамічному розвитку. Запропоновано розглядати новий світовий порядок з позиції позитивної та нормативної методології, що дало змогу визначити основні його імперативи.

Аргументовано роль економічних чинників у формуванні нового світового порядку, який змінюється під впливом глобальних трансформацій, що дозволило виокремити п'ять етапів у його формуванні: економізація світового порядку, транснаціоналізація, фінансизація світового порядку, інформаційна трансформація, економічна цифровізація світового порядку. Аргументовано необхідність зміни економічної філософії нового світового порядку, яка відображатиме системний підхід до розуміння його економічних вимірів через призму взаємодії між розгалуженою системою акторів міжнародних відносин. Встановлено, що в умовах реконфігурації світового порядку відбувається латентний перехід від класичної централізованої до мережевої дипломатії, базованої на горизонтальному лідерстві.

У дисертації проаналізовано основні теоретичні концепти економічної дипломатії та підтверджено, що на сучасному етапі вони охоплюють широкий спектр питань, де тільки простежується економічний інтерес держави. Подано авторське визначення економічної дипломатії та її композиційну структуру, зокрема запропоновано доповнити традиційні форми економічної дипломатії (торговельна (комерційна) дипломатія, бізнес-дипломатія, фінансова дипломатія, інвестиційна дипломатія) такими як: енергетична дипломатія, технологічна дипломатія, цифрова дипломатія, кліматична дипломатія,

культурна дипломатія, освітньо-наукова дипломатія, у яких економічна складова відіграє важливу роль. З позицій синергетичного підходу запропоновано розглядати економічну дипломатію у трьох концептах: як науку, як практичний вид діяльності, як мистецтво прийняття рішень. Підтверджено відсутність єдиної моделі розвитку економічної дипломатії й продемонстровано, що кожна країна, на власний розсуд, обирає організаційну модель її формування, що здебільшого є гібридною і поєднує елементи як централізованої, так і децентралізованої моделей.

Проаналізовано роль економічної дипломатії в матриці кроссекторальних взаємодій нового світового порядку і на цій основі підтверджено її багатофункціональність. Науково обґрунтовано теоретико-методологічні засади формування сучасної архітектури економічної дипломатії як цілісної композиційної структури, що відображає інтеграційні зв'язки між її елементами; об'єднує функціональні, просторові й інституційні прояви економічної дипломатії; і враховує такі основні її орієнтири: економічний розвиток та належне врядування, соціальний і технологічний прогрес, екологічно стале суспільство.

Запропоновано методику розрахунку Інтегрального індексу економічної дипломатії, який враховує такі складові: багатосторонні інвестиційні угоди, регіональні преференційні торговельні угоди, дипломатичні представництва країни за кордоном, Індекс безвізового режиму, соціальну складову Індeksu глобалізації. У результаті емпіричних розрахунків встановлено, що найменший вплив на Інтегральний індекс серед обраних показників має «кількість дипломатичних місій за кордоном». Ідентифіковано позиції країн за значенням Індeksu економічної дипломатії та розподілено їх за кластерами. З'ясовано, що Україна належить до кластера із середнім значенням Індeksu економічної дипломатії.

Для визначення основних трендів економічної дипломатії України проведено оцінювання рівня її глобалізованості. Визначено, що стабільно зростаючою є соціальна глобалізація, натомість економічна глобалізація демонструє зростаючий тренд, але з періодами спаду. Серед основних трендів

економічної дипломатії України виокремлено: 1) розширення співпраці з міжнародними організаціями; 2) активізація євроінтеграційних процесів та наближення України до європейського ринку; 3) зміни у векторах дво- та багатосторонньої економічної дипломатії, у географічній структурі зовнішньої торгівлі України; 4) зміна у динаміці та товарній структурі зовнішньої торгівлі України; 5) зміна структури прямих іноземних інвестицій в економіку України; 6) забезпечення енергетичної безпеки; 7) розширення міжнародного партнерства та залучення коштів на відбудову України; 8) розширення дипломатичної присутності України в світі.

Аналіз зовнішньоекономічної відкритості України підтвердив, що вона використовує інвестиційну та торговельну сфери для успішної інтеграції у глобальний простір. Розраховано статистичні характеристики основних показників зовнішньоекономічної відкритості України за період 1990-2022 рр. та встановлено такі тенденції: зовнішньоторговельна відкритість щодо експорту товарів і послуг у середньому щорічно зростала на 1,31% відносно попереднього року; щодо імпорту товарів і послуг – на 2,93% відносно попереднього року; інвестиційна відкритість демонструє негативний середньорічний темп приросту, зменшуючись на 0,02% щорічно. За допомогою динаміки індексів концентрації та диверсифікації експорту й імпорту товарів України встановлено ступінь концентрації та диверсифікації її торгівлі. Обґрунтовано роль економічної свободи в зменшенні бар'єрів у сферах торгівлі та інвестування, формування стабільної правової системи і зниження рівня корупції, впровадження технологічних інновацій. Констатовано, що рівень економічної свободи в Україні потребує підвищення, тоді як рівень соціального прогресу (за аналізом Індексу соціального прогресу) мав тенденцію до зростання.

У дисертаційній роботі сформульовано гіпотезу про ймовірний вплив на економічну дипломатію країн таких системних детермінант: умов легкості ведення бізнесу в державі, торговельної та інвестиційної відкритості, рівнів соціального прогресу, корупції й ефективності уряду. За результуючий показник обрано Індекс економічної дипломатії (ІЕД). Вибірка для дослідження становила

113 країн. На основі побудови матриці кореляцій встановлено вплив незалежаних змінних на запропонований показник економічної дипломатії. За допомогою методу регресійного аналізу визначено рівняння багатофакторної регресії для Індексу економічної дипломатії та встановлено, що найбільш значимими для економічної дипломатії є соціальний прогрес, свобода торгівлі та інвестиційна свобода. Розрахунки дельта-коефіцієнтів регресії та часткових коефіцієнтів еластичності підтвердили, що навіть за невисокої значущості для моделі є показники, які здійснюють вплив на результуючий показник. Для виявлення лінійного зв'язку ІЕД із незалежними змінними, побудовано графік його залежності від найбільш значущих змінних. На основі отриманої багатофакторної регресійної моделі розраховано Індекс економічної дипломатії для України за період 2012–2022 рр. та встановлено, що він зазнав певних змін впродовж останніх років. Побудовано прогнознi моделі динаміки Індексу економічної дипломатії України, серед яких обрано ті, що мають необхідний рівень значущості, та визначено прогнознi значення ІЕД.

У дисертації аргументовано, що на сучасному етапі світовий порядок зазнає значних трансформацій, які посилюються під впливом зростання глобальної нестабільності, геополітичної невизначеності та ризиків. Підтверджено, що ці трансформації відбуваються під впливом різновекторних чинників, які впливають на основні сфери взаємовідносин між державами, визначають їхню політичну, економічну та соціальну динаміку. Доведено вплив геополітичної напруженості на економічну дипломатію, в тому числі через ризики для енергетичного сектору, сфери міжнародної торгівлі, зростаюче суперництво за ресурси, появу дискримінаційної політики проникнення на ринки, прискорений розвиток технологій та цифрової економіки та ін. Проаналізовано вплив геополітичної нестабільності на фінансовий сектор та фінансові системи, що супроводжується фінансовою фрагментацією. Деталізовано мегатренди, які змінюють глобальний економічний ландшафт і зумовлюють появу таких видів дипломатії як «кліматична дипломатія», «екологічна дипломатія».

Проаналізовано основні виклики для економічної дипломатії України в контексті трансформації світового порядку. Підтверджено, що в умовах його реконфігурації економічна дипломатія зазнає постійних змін, країни періодично змінюють свою політику з ліберальної на протекціоністську (здебільшого це заходи прихованого протекціонізму), і навпаки. За аналізований період 2009–2023 рр. зафіксовано значне зростання регуляторних заходів, які мають дискримінаційний вплив на торгівлю, створюючи певні бар'єри, причому з 2018 р. простежується великий розрив між типом заходів. Підтверджено, що протекціоністські бар'єри завдають великої шкоди країнам, поглиблюють фінансову та економічну нестабільність, порушують глобальні ланцюги постачання, тощо. Встановлено, що протекціоністська політика перешкоджає економічній співпраці між країнами, обмежуючи доступ до світових ринків та створюючи перешкоди для глобальних інвестиційних потоків. Аргументовано актуальність цієї проблематики і для України, особливо під впливом пандемії COVID-19 та війни. Встановлено, що Україна найчастіше ініціювала застосування технічних бар'єрів, санітарних і фітосанітарних заходів через причини, пов'язані із захистом внутрішнього ринку, забезпеченням безпеки продуктів харчування. Для обґрунтування кризи в системі багатосторонньої економічної дипломатії наведено приклад Світової організації торгівлі, що актуалізує роль використання регіональних торгових угод як інструменту економічної дипломатії. Обґрунтовано використання санкцій як інструменту економічної дипломатії та проаналізовано їх застосування країнами світу на підтримку України. Проаналізовано стан залучення фінансових ресурсів в Україну від міжнародних організацій.

Для виявлення сильних та слабких сторін економічної дипломатії України, можливостей й загроз проведено SWOT-аналіз. Серед сильних сторін виокремлено географічне розташування України, близькість до кордону з ЄС, інвестиційний, туристичний і рекреаційний потенціал, висококваліфіковане економічно активне населення, розвиток ІТ-сектору та ін. Серед слабких сторін виокремлено відсутність інституційної інфраструктури економічної дипломатії,

незважаючи на те, що у цих процесах задіяні різні актори. Обґрунтовано, що на перетині сильних і слабких сторін, можливостей і загроз формуються рішення для використання можливостей або запобігання виникненню загроз для економічної дипломатії України; на цій основі запропоновано лінії захисту національних економічних інтересів, попередження загроз, лінії сили і покращення економічної дипломатії України.

Запропоновано розглядати багатовекторність економічної дипломатії України у поєднанні трьох складових: функціональна, інституційна та просторова. Функціональна багатовекторність проявляється через здатність економічної дипломатії вирішувати політичні, соціальні, економічні та інші завдання, підтримувати їхнє збалансування, зменшувати зовнішні ризики й адаптуватися до трансформацій світового порядку.

У цьому контексті в дисертації обґрунтовано, що пріоритетними завданнями економічної дипломатії є економічне зростання та підтримання соціального прогресу. Для цього Україна повинна спрямовувати більше зусиль на активізацію зовнішньої торгівлі та залучення іноземних інвестицій, розширення присутності у світі, формування стратегічного партнерства з країнами, які важливі з позицій стабільної співпраці та розвитку. Аналіз зовнішньої торгівлі та залучення іноземних інвестицій в економіку України за 1999-2022 рр. вказав на значні асиметрії. На основі побудови кореляційної матриці встановлено, що на економічне зростання серед досліджуваних показників впливають експорт та імпорт товарів і послуг, які також мають щільний зв'язок між собою. Для виявлення впливу показників із певним лагом побудовано кроскореляцію. Акцентовано увагу на ролі економічної дипломатії для вирішення кліматичних проблем та підтримання енергетичної безпеки, що особливо актуально для України на сучасному етапі. Аргументовано появу технологічної та цифрової дипломатії.

Обґрунтовано, що інституційна структура економічної дипломатії має бути спрямована на розширення присутності країни у глобальному економічному просторі та забезпечувати організаційну єдність усіх суб'єктів (акторів)

економічної дипломатії. Основними зовнішніми та внутрішніми акторами економічної дипломатії, є міжнародні організації, держава, організації громадянського суспільства, наукові кола, медіа та інші. Особливу роль серед них відведено недержавним інституціям, українській діаспорі, почесним консульствам, університетам, дослідницьким інститутам й аналітичним центрам тощо. Аргументовано, що просторова багатовекторність економічної дипломатії України охоплює географічну диверсифікацію економічної активності та розширення дипломатичної присутності країни у глобальному просторі. Запропоновано під мережевою економічною дипломатією розуміти систему просторової, інституційної та функціональної багатовекторності економічної взаємодії України, що базується на принципах синергійності, стійкості, гнучкості, адаптивності, координації, неієрархічності (горизонтального лідерства).

Визначено основні стратегічні вектори, на яких має фокусуватися економічна дипломатія України: формування багатовекторної стратегії зовнішньої політики та реалізації стратегічних комунікацій з підтримки й захисту національних інтересів; розробка заходів ефективної інтеграції у глобальний економічний простір через посилення й диверсифікацію торговельних відносин з урахуванням національних інтересів і питань економічної безпеки; реалізація інвестиційних ініціатив, налагодження інвестиційного партнерства з країнами й міжнародними організаціями для відбудови економіки у післявоєнний період.

Ключові слова: економічна дипломатія, новий світовий порядок, міжнародні економічні відносини, глобальний економічний розвиток, глобальні виклики та ризики, національні економічні інтереси, міжнародна безпека, економічна співпраця України, європейська інтеграція, публічна дипломатія, міжнародна та зовнішня торгівля, інвестиційна дипломатія, фінансова дипломатія, цифрова дипломатія, інноваційний і технологічний розвиток.

SUMMARY

Ivashchuk. O. V. Economic Diplomacy of Ukraine in the Conditions of the New World Order. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in speciality 292 «International Economic Relations». – West Ukrainian National University, Ternopil, 2024.

A new solution to an important scientific and applied work that is deepening theoretical concepts of economic diplomacy in forming of the new world order and formulation of practical recommendations regarding multi-track development of economic diplomacy in Ukraine were suggested in the thesis.

In the thesis, it was proved that the world order is undergoing significant transformations under the influence of many factors and demonstrates competition between various actors for dominance in the global space. It was emphasized that the world order combines geopolitical and geoeconomic dimensions, covers issues of historical and civilizational development, technological changes, cultural identification, social progress and ecological stability.

The interdisciplinary nature of the concept of «world order» was substantiated. It was found that in the scientific literature, along with the concept of «world order», the terms «international order», «regional order», «global order», «moral geopolitical order» are used. Theoretical approaches to the formation of the world order were analyzed and its main concepts, which were formed historically and have special characteristics at each stage, were systematized.

The increase in the number and scale of conflicts between countries, which periodically change the balance of power in the regions, cause humanitarian crises, acquire a global character, cause irreparable harm to national economies and undermine trust in multilateral diplomacy, was demonstrated. As a result, the growth of the crisis of trust between countries and the deepening of the institutional crisis of the world order were stated.

The role of democratization processes in the formation of the world order and their impact on diplomatic relations between states was substantiated. The analysis of

the change of political regimes confirms the significant development of democratic forms of government, however, in recent years, the contours of the global world order have undergone changes, there is a reverse of democracy, and the gap between the «center» and the «periphery» continues to grow.

It has been confirmed that the world order is in the constant dynamic development. It was proposed to consider the new world order from the standpoint of positive and normative methodology, which made it possible to determine its main imperatives.

The role of economic factors in the formation of the new world order, which is changing under the influence of global transformations, was argued, which made it possible to distinguish five stages in its formation: economization of the world order, transnationalization, financialization of the world order, information transformation, economic digitalization of the world order. The need to change economic philosophy of the new world order, which will reflect a systemic approach to understanding its economic dimensions through the prism of interaction between the extensive system of international relations actors, is argued. It is identified that the world order reconfiguration, a latent transition from classical centralized to network diplomacy based on horizontal leadership is taking place.

The main theoretical concepts of economic diplomacy were analyzed and confirmed that at the current stage they cover a wide range of issues where only the economic interest of the state can be traced. The author's definition of economic diplomacy and its compositional structure are presented, in particular, it is proposed to supplement traditional forms of economic diplomacy (trade (commercial) diplomacy, business diplomacy, financial diplomacy, investment diplomacy) such as: energy diplomacy, technological diplomacy, digital diplomacy, climate diplomacy, cultural diplomacy, educational and scientific diplomacy, in which economic component plays an important role. From the perspective of synergistic approach, it was proposed to consider economic diplomacy in three concepts: as a science, as a practical activity, and as an art of decision-making. The absence of a single model for the development of economic diplomacy was confirmed and it was demonstrated that each country, at

its own discretion, chooses an organizational model for its formation, which is mostly hybrid and combines elements of both centralized and decentralized models.

The role of economic diplomacy in the matrix of cross-sectoral interactions of the new world order was analyzed and its multifunctionality was confirmed on this basis. The theoretical and methodological foundations of the formation of the modern architecture of economic diplomacy as a coherent composite structure reflecting the integration links between its elements have been scientifically substantiated; combines functional, spatial and institutional manifestations of economic diplomacy; and takes into account its main guidelines: economic development and proper governance, social and technological progress, ecologically sustainable society.

A methodology for calculating the Integral Index of Economic Diplomacy is proposed, which takes into account the following components: multilateral investment agreements, regional preferential trade agreements, diplomatic missions of the country abroad, the Visa-Free Regime Index, the social component of the Globalization Index. As a result of empirical calculations, it was found that the “number of diplomatic missions abroad” has the least impact on the Integral Index among the selected indicators. The positions of the countries according to the value of the Economic Diplomacy Index were identified and they were divided into clusters. It was found that Ukraine belongs to a cluster with an average value of the Economic Diplomacy Index.

In order to determine the main trends of economic diplomacy of Ukraine, the assessment of the level of its globalization was carried out. It was determined that social globalization is steadily growing, while economic globalization shows a growing trend but with periods of decline. Among the main trends of economic diplomacy of Ukraine, the following are highlighted: 1) expansion of cooperation with international organizations; 2) activation of European integration processes and the approach of Ukraine to the European market; 3) changes in the vectors of bilateral and multilateral economic diplomacy, in the geographical structure of Ukraine’s foreign trade; 4) change in the dynamics and product structure of foreign trade of Ukraine; 5) change in the structure of direct foreign investments in the economy of Ukraine; 6) ensuring energy security; 7) expansion of international partnership and attraction of funds for

the reconstruction of Ukraine; 8) expansion of the diplomatic presence of Ukraine in the world.

The analysis of foreign economic openness of Ukraine confirmed that it uses the investment and trade spheres for successful integration into the global space. The statistical characteristics of the main indicators of foreign economic openness of Ukraine during the period 1990-2022 were calculated and the following trends were established: foreign trade openness in the export of goods and services grew in 1.31% on average annually compared to the previous year; regarding the import of goods and services in 2.93% compared to the previous year; investment openness shows a negative average annual growth rate, decreasing in 0.02% annually. The degree of concentration and diversification of its trade was established using the dynamics of indices of concentration and diversification of exports and imports of goods of Ukraine. The role of economic freedom in reducing barriers in the spheres of trade and investment, forming a stable legal system and reducing the level of corruption, and introducing technological innovations is substantiated. It was established that the level of economic freedom in Ukraine needs to be increased, while the level of social progress (according to the analysis of the Social Progress Index) had a tendency to increase.

The hypothesis about the probable influence of the following systemic determinants on the economic diplomacy of countries: ease of doing business in the state, trade and investment openness, levels of social progress, corruption and government efficiency was formulated in the thesis. The Index of Economic Diplomacy (IED) was chosen as the resulting indicator. The sample for the study was 113 countries. Based on the construction of the correlation matrix, the influence of independent variables on the proposed indicator of economic diplomacy was determined. Using the method of regression analysis, the multivariate regression equation for the Economic Diplomacy Index was determined and it was established that social progress, trade freedom and investment freedom are the most significant for economic diplomacy. Calculations of delta regression coefficients and partial elasticity coefficients confirmed that even with low significance for the model there are

indicators that influence the resulting indicator. In order to identify the linear relationship of IED with independent variables, a graph of its dependence on the most significant variables was constructed. The Economic Diplomacy Index for Ukraine for the period 2012–2022 was calculated on the basis of the obtained multifactor regression model and it was established that it has undergone certain changes in recent years. Predictive models of the dynamics of the Economic Diplomacy Index of Ukraine were built, among which those with the required level of significance were selected, and the forecast values of IED were determined.

It was proved that at the current stage, the world order is undergoing significant transformations, which are intensifying under the influence of growing global instability, geopolitical uncertainty and risks. It has been confirmed that these transformations take place under the influence of multi-track factors that affect the main spheres of relations between states and determine their political, economic and social dynamics. The impact of geopolitical tensions on economic diplomacy has been proven, including due to risks to the energy sector, the sphere of international trade, growing competition for resources, the emergence of discriminatory market penetration policies, the accelerated development of technologies and the digital economy, etc. The impact of geopolitical instability on the financial sector and financial systems, which is accompanied by financial fragmentation, was analyzed. The megatrends that change the global economic landscape and lead to the emergence of such types of diplomacy as «climate diplomacy» and «environmental diplomacy» were described in details.

The main challenges for economic diplomacy of Ukraine in the context of the transformation of the world order were analyzed. It has been confirmed that under the conditions of its reconfiguration, economic diplomacy undergoes constant changes, countries periodically change their policies from liberal to protectionist (mostly these are measures of hidden protectionism), and vice versa. Over the analyzed period of 2009–2023, a significant increase in regulatory measures that have a discriminatory effect on trade, creating certain barriers, was recorded, and since 2018, a large gap between the types of measures has been observed. Protectionist barriers have been

proven to cause great harm to countries, deepen financial and economic instability, disrupt global supply chains, and more. It has been established that protectionist policies hinder economic cooperation between countries limiting access to world markets and creating obstacles to global investment flows. The relevance of this issue for Ukraine as well, especially under the influence of the COVID-19 pandemic and the influence of the war, was argued. It was established that Ukraine most often initiated the use of technical barriers, sanitary and phytosanitary measures due to reasons related to the protection of the internal market, ensuring the safety of food products. To justify the crisis in the system of multilateral economic diplomacy, the example of the World Trade Organization was provided, which actualizes the role of using regional trade agreements as a tool of economic diplomacy. The use of sanctions as a tool of economic diplomacy was substantiated and their use by the countries of the world in support of Ukraine is analyzed. The state of attracting financial resources to Ukraine from international organizations was analyzed.

A SWOT analysis was conducted to identify the strengths and weaknesses of economic diplomacy of Ukraine, its opportunities and threats. Among the strengths are the next: geographical location of Ukraine, proximity to the border with the EU, investment, tourist and recreational potential, highly qualified economically active population, development of the IT sector, etc. The lack of an institutional infrastructure of economic diplomacy was highlighted among the weaknesses, despite the fact that various actors are involved in these processes. It was substantiated that at the intersection of strengths and weaknesses, opportunities and threats, decisions are formed to use opportunities or prevent the emergence of threats to the economic diplomacy of Ukraine; on this basis, the lines of protection of national economic interests, prevention of threats, lines of force and improvement of economic diplomacy of Ukraine were suggested.

It was proposed to consider the multi-track nature of economic diplomacy of Ukraine in a combination of three components: functional, institutional and spatial. Functional multi-track nature is manifested through the ability of economic diplomacy

to solve political, social, economic and other tasks, maintain their balance, reduce external risks and adapt to transformations of the world order.

In this context, in the thesis, it was justified that the priority tasks of economic diplomacy are economic growth and maintenance of social progress. For this, Ukraine should direct more efforts to intensifying foreign trade and attracting foreign investments, expanding its presence in the world, forming strategic partnerships with countries that are important from the standpoint of stable cooperation and development. The analysis of foreign trade and attraction of foreign investments in the economy of Ukraine for 1999-2022 indicated significant asymmetries. Based on the construction of the correlation matrix, it was established that economic growth among the studied indicators is influenced by export and import of goods and services, which also have a close relationship with each other. Cross-correlation was built to reveal the impact of indicators with a certain lag. The attention was focused on the role of economic diplomacy in solving climate problems and maintaining energy security, which is especially relevant for Ukraine at the current stage. The emergence of technological and digital diplomacy was reasoned.

It was substantiated that the institutional structure of economic diplomacy should be aimed at expanding the country's presence in the global economic space and ensure the organizational unity of all subjects (actors) of economic diplomacy. The main external and internal actors of economic diplomacy are international organizations, the state, civil society organizations, academic circles, media and others. A special role among them is given to non-state institutions, the Ukrainian Diaspora, Honorary Consulates, Universities, Research Institutes and analytical centers, etc. It was stated that the spatial multi-track nature of economic diplomacy of Ukraine covers the geographical diversification of economic activity and the expansion of the country's diplomatic presence in the global space. It was proposed to understand network economic diplomacy as a system of spatial, institutional and functional multi-track nature of economic interaction of Ukraine, which is based on the principles of synergy, stability, flexibility, adaptability, coordination, non-hierarchy (horizontal leadership).

There were defined the following main strategic vectors, on which economic diplomacy of Ukraine should be focused: the formation of multi-track foreign policy strategy and the implementation of strategic communications to support and protect national interests; the development of measures for effective integration into the global economic space through strengthening and diversification of trade relations taking into account national interests and issues of economic security; the implementation of investment initiatives; and the establishment of investment partnerships with countries and international organizations for the reconstruction of economy during the post-war period.

Key words: economic diplomacy, new world order, international economic relations, global economic development, global challenges and risks, national economic interests, international security, economic cooperation of Ukraine, European integration, public diplomacy, international and foreign trade, investment diplomacy, financial diplomacy, digital diplomacy, innovation and technological development.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Іващук О. О., Іващук О. В. Антикризові механізми відновлення стійкості банківської системи в умовах глобальної нестабільності. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр. 2018. № 5 (133). С. 141–146. (0,5 д.а., особисто автору – 0,25 д.а.: обґрунтовано нестабільність економічного розвитку в Україні в умовах криз)

URL: https://ird.gov.ua/sep/doi/sep2018.05.141_u

Zhyvko M. A., Zastavnyy A. R., Ivashchuk O. V. Civilization challenges to global economic development. Регіональна економіка. 2020. № 4 (98). С. 131–142. (0,8 д.а., особисто автору – 0,3 д.а.: проведено аналіз асиметрій соціально-економічного розвитку країн під впливом глобалізації).

DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-4-16>

Живко М. А., Гонак І. М., Іващук О. В., Принц В.А. Економічне суперництво країн в умовах мілітаризації національних економік. Інноваційна економіка. 2021. № 7–8. С. 124–135. (0,8 д.а., особисто автору – 0,2 д.а.: окреслено тенденції мілітаризації національних економік та їх вплив на відносини між країнами).

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.7-8.17>

Іващук І. О., Кравчук Н. Я., Іващук О. В., Заставний А. Р. Країни Арабського світу в сучасних гео економічних процесах: детермінанти розвитку та прогресу. Інноваційна економіка. 2022. № 2–3. С. 85–97. (1,0 д.а., особисто автору – 0,3 д.а.: проаналізовано вплив глобальних трансформацій на розвиток регіональних економік та країн).

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.2-3.12>

Хоменська І. В., Іващук О. В. Базові концепти публічної дипломатії. Інноваційна економіка. 2022. № 4. С. 13–19. (0,6 д.а., особисто автору – 0,3 д.а.: узагальнено теоретичні концепти до розуміння публічної дипломатії в умовах глобальних трансформацій).

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.4.2>

Іващук І. О., Запужляк В. З., Іващук О. В. Економічна дипломатія як детермінанта економічного прогресу та стратегічний пріоритет розвитку країн. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2022. Вип. 3–4. С. 44–57. (0,9 д.а., особисто автору – 0,3 д.а.: проаналізовано досвід окремих країн світу в реалізації економічної дипломатії).

DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2022.03-04.044>

Іващук О. В., Казьмерчук В.В. Геополітичне протистояння країн та економічні виміри формування нового світового порядку. Інноваційна економіка, 2023. № 4. С. 165–173. (0,6 д.а., особисто автору – 0,4 д.а.: проаналізовано економічні виміри формування нового світового порядку).

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2023.4.23>

Іващук О. О., Іващук О.В. Інвестиційна та торговельна компоненти економічної дипломатії України в умовах глобальних мегатрендів. Соціально-

економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр. 2023. Вип. 6 (164). С. 47–54. (0,6 д.а., особисто автору – 0,4 д.а.: ідентифіковано основні мегатренди та їх вплив на економічну дипломатію).

DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-6-7>

Заставний А., Іващук О. Сучасні тренди економічної дипломатії України на Близькому Сході. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2024. № 1. С. 415–421. (0,75 д.а., особисто автору – 0,6 д.а.: проаналізовано сучасні тенденції розвитку економічної та дипломатичної співпраці України з країнами Близького Сходу).

DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-65>

Луців Р. С., Іващук О.В. Економічні можливості «розумних міст» в контексті формування нового світового економічного порядку. Бізнес-інформ. 2024. № 2. С. 27–35. (0,63 д.а., особисто автору – 0,3 д.а.: розкрито роль «розумних» міст як нових центрів економічної співпраці під впливом формування нового світового порядку).

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-27-35>

Voytshchuk A., Ivashchuk O., Ivashchuk O. The tendencies of global development and countries integration into global customs space. PERSPECTIVES – Journal on economic issues. 2019. № 1. P. 34–47. (0,8 д.а., особисто автору – 0,4 д.а.: визначено глобальні тренди економічного розвитку).

URL: <http://perspectives-ism.eu/contents/1-2019/1-2019-034-voytshchuk/>

Zhyvko M., Gonak I., Ivashchuk O. Ukraine in the System of Economic Rivalry Between Countries in Conditions of Global Instability. Kobe Gakuin economic papers. 53 (3): 2021.12. P.15–29. 神戸学院経済学論集= Kobe Gakuin economic papers/神戸学院大学経済学会 編. 2021. Journal article, (0,6 д.а., особисто автору – 0,2 д.а.: проведено SWOT-аналіз позиціонування України в глобальній системі економічного суперництва в умовах глобальної нестабільності).

URL: https://kobegakuin-economics.jp/wp-content/uploads/2022/07/202112_53_015.pdf

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

Герман Л., Іващук О. Напрями подолання соціальної нерівності економічного розвитку. Монетарні і фінансові аспекти стабільного економічного розвитку: зб. тез доп. Всеукр. наук. інтернет-конф. (м. Тернопіль, 10 лист. 2018 р.). Тернопіль : Вектор, 2018. С. 325–327. (0,2 д.а., особисто автору – 0,1 д.а.: визначено детермінанти економічного розвитку України).

Кравчук Н.Я., Іващук О.В. Економічна дипломатія в умовах військової агресії. Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку : вітчизняний та зарубіжний досвід : тези доп. XV Міжнар. наук.-практ. конф. молод. учених і студ. (м. Тернопіль, 29-30 берез. 2022 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2022. С. 96–99. (0,2 д.а., особисто автору – 0,1 д.а.: обґрунтовано роль санкцій для економічної дипломатії України).

Кравчук Н.Я., Іващук О.В. Стратегічні вектори економічної дипломатії України в контексті геополітичного євроінтеграційного треку: нові виклики і можливості. Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: пандемічний та пост пандемічний період : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молод. вчених (м. Тернопіль, 11 квіт. 2022 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2022. С. 96–99. (0,25 д.а., особисто автору – 0,1 д.а.: окреслено роль євроінтеграційних процесів для економічної дипломатії України).

Живко М. А., Іващук О. В. Міжнародні економічні санкції як форма стримування збройної агресії. Міжнародні відносини: Україна і світ в умовах воєнних викликів: тези доп. IV Міжнар. наук. конф. (м. Суми, 30 черв. 2022 р.). Суми : СДПУ ім. А. С. Макаренка, 2022. С. 73–76. (0,25 д.а., особисто автору – 0,15 д.а.: проаналізовано причини та напрямки використання економічних санкцій у світовій практиці).

Кравчук Н., Іващук О. Євроінтеграційний вектор зовнішньої політики України. Соціально-економічний та політичний розвиток країн у сучасних умовах: зб. наук. праць міжнар. наук.-практ. конф. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. С. 23–25. (0,2 д.а., особисто автору – 0,1 д.а.: розкрито етапи євроінтеграційної політики України).

Хоменська І. В., Іващук О. Практика країн у застосуванні інструментів економічної дипломатії. Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід: тези доп. XVI Міжнар. наук. конф. молодих учених і студ. (м. Тернопіль, 28–29 березня 2023 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2023. С. 168–170. (0,2 д.а., особисто автору – 0,1 д.а.: обґрунтовано інструменти економічної дипломатії, які застосовують європейські країни).

Хоменська І., Іващук О. Економічна дипломатія європейських країн та Китаю. Освіта, наука, бізнес: сучасний стан, проблеми та перспективи: матер. XI Націон. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 10 трав. 2023 р.). Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2023. С. 10–11. (0,2 д.а., особисто автору – 0,1 д.а.: проаналізовано досвід Китаю у реалізації економічної дипломатії).

Заставний А., Іващук О. Санкції як інструмент економічної дипломатії та їхній вплив на економіку країн Близького Сходу. Освіта, наука, бізнес, енергетичні технології: сучасний стан, проблеми та перспективи: матер. XII Націон. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 16 лист. 2023 р.). Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2023. С. 56–57. (0,15 д.а., особисто автору – 0,1 д.а.: обґрунтовано вплив економічних санкцій зовнішніх акторів на країни Близького Сходу.).

Запухляк В., Іващук О. Багатовекторність реалізації економічної дипломатії України. Сучасний стан та основні пріоритети розвитку економіки: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. Східноєвропейський центр наукових досліджень (м. Одеса, 14 квіт. 2024 р.). Одеса : Research Europe, 2024. С. 60–62. (0,2 д.а., особисто автору – 0,1 д.а.: аргументовано інвестиційну та торговельну складову зовнішньої політики України).

Іващук О. Багатоаспектність економічної дипломатії та сучасні виклики. Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: глобальні виклики: зб. тез доп. III Міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 26 квіт. 2024 р.). Тернопіль : ЗУНУ, 2024. С. 304–306. (0,2 д.а.).